

حسابداری شرکت‌های بیمه

ویژه دانشجویان رشته بیمه - شرکت‌های بیمه

محمدعلی فتوره بنابی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب

تهران، ۱۳۹۱

سرشناسه : فتوره بنایی، محمدعلی، ۱۳۲۵-
 عنوان و نام پدیدآور : حسابداری شرکت‌های بیمه ویژه دانشجویان رشته بیمه - شرکت‌های بیمه / محمدعلی فتوره بنایی.
 مشخصات نشر : تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران جنوب، ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری : ۳۳۰ ص: مصور، جدول.
 قیمت : ۱۲۰۰۰۰ ریال
 شابک : 978-964-10-1576-5
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا
 عنوان اصلی : عنوان به انگلیسی:
 Accounttigg of Insurance Corporation for Insurance Student-Insurance Corporations
 موضوع : کتابنامه.
 موضوع : بیمه - حسابداری.
 موضوع : دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران جنوب
 رده‌بندی کنگره : ۱۲۹۱ ح ۵۳ ف/۷۷۰۷۷ HGA
 رده‌بندی دیویی : ۶۵۷/۸۳۶.
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۸۴۰۱۶۰۰

فتوره بنایی، محمدعلی

حسابداری شرکت‌های بیمه

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب

رئیس انتشارات: فرشته حاجی‌زاده

ویراستار و نسخه‌پرداز: زرنگاران مهرخلاق

چاپ اول: ۱۳۹۱

طراح جلد: خدیجه شاهسون

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ دانشگاه آزاد اسلامی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۱۵۷۶-۵

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

بسم الله الرحمن الرحيم
«ن و القلم و ما یطرون»

سخن ناشر

بی تردید تعالی علمی و فرهنگی کشور، با زتاب میزان تفکری است که فرهیختگان در مقام عمل به منصه ظهور می‌رسانند. در این بین، مهم‌تر و حساس‌تر از همه، رسالت عالمان و علم‌جویان است. این رسالت، همان‌گونه که در جهت پرورش استعداد های فردی، با قرائت و مطالعه انجام می‌گردد، برای پیشبرد اهداف اجتماعی و تعالی فرهنگی، با کتابت و مباحثه نیز محقق می‌شود.

از این رو، یکی از مسئولیت‌های مهم مراکز فرهنگی در کنار تعلیم و تربیت، نشر آثار علمی است. معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب، برای ارتقای سطح علمی دانشجویان و تنویر افکار دانش‌پژوهان، به چاپ کتاب حسابداری شرکت‌های بیمه (ویژه دانشجویان رشته بیمه - شرکت های بیمه) اقدام کرده است؛ با این امید که با استمرار فعالیت‌های انتشاراتی، بتواند گامی در راه رشد و بالندگی فرهنگی بردارد.

کتاب حاضر که براساس سرفصل‌های مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و منطبق بر آخرین مقررات و دستورالعمل‌های شورای عالی بیمه و استانداردهای حسابداری و قانون تجارت و قانون مالیات‌های زمان چاپ کتاب حاضر تدوین شده است، برای دانشجویان رشته مدیریت بیمه و کسانی که به نحوی با حسابداری شرکت‌های بیمه در ایران سروکار دارند، مفید و قابل

استفاده است و دانش‌پژوهان را با اصطلاحات خارجی حسابداری شرکت‌های بیمه آشنا می‌سازد.

پیش از هر چیز، شایسته است از عنایات ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب، استادان ارجمند و نیز از دست‌اندرکاران ویرایش، حروفچینی و چاپ کتاب، تقدیر و تشکر به عمل آید.

از صاحب‌نظران گرامی خواهشمند است با ارائه پیشنهادهاى خود، در جهت اصلاح نواقص احتمالی این کتاب و تهیه مطالب مناسب متون درسی دانشگاهی، انتشارات این واحد را یاری کنند.

امید است این اثر علمی مورد استفاده استادان و دانش‌پژوهان قرار گیرد.

و من الله التوفیق و علیہ التکلان

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب

www.ketaboo.ir

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۳	 فصل اول: مختصری از تاریخچه بیمه در جهان و ایران
۱۳	 تعریف بیمه
۱۴	 تاریخ بیمه در جهان
۱۶	 سابقه بیمه در ایران
۱۶	 ۱. قبل از انقلاب
۱۷	 ۲. بعد از انقلاب
۱۸	 اصول بیمه
۱۹	 انواع بیمه
۲۱	 فصل دوم: مروری بر حسابداری در شرکت‌های سهامی
۲۱	 تعریف شرکت سهامی
۴۴	 فصل سوم: تفاوت حسابداری در مؤسسات بیمه با حسابداری در سایر ...
۴۵	 ۱. اهمیت حساب بیمه‌گذاران
۴۵	 ۲. نوع مسئولیت خاص شرکت‌های بیمه
۴۶	 ۳. عدم تناسب مبلغ پرداختی با مبلغ دریافتی احتمالی (خسارت) در شرکت‌های بیمه
۴۶	 ۴. لزوم مدت قرارداد در شرکت‌های بیمه
۴۶	 ۵. موضوع ذخایر فنی در شرکت‌های بیمه
۴۷	 ۶. وجود نقدینگی زیاد
۴۷	 ۷. لزوم نظارت دولت بر مؤسسات بیمه
۴۹	 فصل چهارم: حسابداری عملیات بیمه‌ای مستقیم
۴۹	 حساب سود و زیان
۵۰	 الف - حق بیمه خالص
۵۰	 ب - هزینه‌ها
۵۰	 ارزش مورد بیمه
۵۱	 تعرفه حق بیمه

۱۲۶	تعریف بعضی از اصطلاحات بیمه اتکایی
۱۲۷	صورت حساب کارمزد منافع
۱۲۸	روش‌های محاسبه کارمزد منافع
۱۲۹	الف - در روش سال مالی
۱۳۰	ب - در روش سال صدور
۱۳۱	صورت حساب چندساله
۱۳۲	صورت حساب کارمزد منافع با استفاده از روش میانگین سه ساله
۱۳۲	حق بیمه پرتفوی (نگهداری شده و آزاد شده)
۱۳۴	روش‌های اساسی حسابداری در بیمه اتکایی
۱۳۵	تفاوت دو روش حسابداری
۱۳۶	صورت حساب سود و زیان بیمه اتکایی
۱۴۸	ترازنامه در شرکت‌های بیمه
۱۵۹	صورت جریان وجوه نقد
۱۶۳	فصل ششم: تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی در شرکت‌های بیمه
۱۶۴	۱. بررسی مبانی تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی در شرکت‌های بیمه
۱۶۵	۲. بررسی و محاسبه نسبت‌های مالی و چگونگی استفاده از نسبت‌ها در شرکت‌های بیمه
۱۶۶	روش‌های کاربردی نسبت‌های مالی در شرکت‌های بیمه
۱۶۶	الف - تجزیه و تحلیل مقایسه‌ای
۱۶۷	ب - تجزیه و تحلیل سنواتی
۱۶۷	نقاط ضعف و قوت نسبت‌های مالی
۱۶۹	۳. تجزیه و تحلیل نسبت‌های سرمایه در گردش
۱۶۹	الف - نسبت جاری و نسبت سرمایه در گردش خالص
۱۶۹	ب - نسبت دارایی‌های جاری به کل دارایی‌ها
۱۶۹	ج - نسبت بدهی‌های جاری به کل دارایی‌ها
۱۷۰	د - نسبت‌های نقدینگی
۱۷۰	سایر معیارهای ارزیابی وضعیت مالی شرکت‌های بیمه
۱۷۰	۱. افزایش (کاهش) حق بیمه نسبت به سال قبل
۱۷۲	۲. ساختار پرتفوی
۱۷۴	۳. ضریب خسارت
۱۷۵	۴. نسبت حق بیمه‌های عایدشده به حق بیمه صادره
۱۷۷	۵. نسبت حق بیمه اتکایی واگذاری به حق بیمه صادره
۱۷۸	۶. نسبت کارمزد پرداختی به حق بیمه صادره
۱۷۹	۷. نسبت هزینه‌های اداری و پرسنلی به حق بیمه صادره
۱۷۹	۸. سرمایه‌گذاری‌ها در شرکت‌های بیمه
۱۸۴	۹. درصد سود (زیان) عملیات بیمه‌ای به حق بیمه صادره

۱۸۵	۱۰. درصد حق بیمه برگشتی به کل حق بیمه صادره
۱۸۶	۱۱. درصد حق بیمه صادره به حقوق صاحبان سهام
۱۸۶	۱۲. بازده حقوق صاحبان سهام
۱۸۸	فصل هفتم: حسابداری شعب شرکت‌های بیمه
۱۸۸	سیستم‌های عملیات حسابداری شعب در شرکت‌های بیمه
۱۸۹	الف - سیستم متمرکز
۱۸۹	محسبات و معایب سیستم متمرکز
۱۹۴	ب - سیستم غیرمتمرکز
۱۹۶	محسبات و معایب سیستم غیرمتمرکز
۱۹۷	نحوه ثبت رویدادهای مالی بین مرکز و شعبات در دفاتر
۲۰۷	فصل هشتم: فرم‌های صورت‌های مالی، مصوب شورای عالی بیمه
۲۱۲	تاریخچه فعالیت شرکت
۲۱۲	الف - کلیات
۲۱۲	ب - فعالیت اصلی شرکت
۲۱۲	ج - تعداد کارکنان
۲۱۳	مبنای تهیه صورت‌های مالی و خلاصه اهم رویه‌های حسابداری
۲۱۳	الف - مبنای تهیه صورت‌های مالی
۲۱۳	ب - خلاصه اهم رویه‌های حسابداری
۲۱۳	۱. شناسایی درآمد حق بیمه
۲۱۳	۲. حق بیمه سال‌های آتی
۲۱۴	۳. ذخایر فنی شرکت
۲۱۶	۴. شناسایی درآمد کارمزد و مشارکت در منافع
۲۱۶	۵. شناسایی هزینه خسارت
۲۱۶	۶. مخارج تحصیل
۲۱۷	۷. سرمایه‌گذاری‌ها
۲۱۷	۸. دارایی‌های ثابت مشهود و استهلاک آن
۲۱۷	۹. دارایی‌های نامشهود و استهلاک آن
۲۱۸	۱۰. اقلام پولی ارزی
۲۱۸	۱۱. ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان
۲۴۹	ماهیت حساب‌ها در شرکت‌های بیمه
۲۵۱	شرح بعضی از اصطلاحات بیمه که به نحوی در حسابداری شرکت‌های بیمه کاربرد دارد
۲۵۷	مسائل حسابداری شرکت‌های بیمه
۳۱۵	واژه‌نامه
۳۳۹	کتاب‌نامه

مقدمه

بیمه (e-bima) [اردو و هند = بیمه، ضمانت] عملی است که اشخاص با پرداخت وجهی، قراردادی منعقد کنند که در صورتی که موضوع بیمه گذاشته بنحوی از انحاء در مخاطره افتد، شرکت بیمه از عهده خسارت برآید. (دکتر معین، محمد، ۱۳۳۳)

امروزه صنعت بیمه در سطوح مختلف مانند تجارت، اشخاص، حمل و نقل، و حوادث طبیعی مثل آتش سوزی، زلزله، سیل و حتی خسارات ناشی از جنگ و... را در بر می گیرد؛ در حقیقت صنعت بیمه به عنوان یکی از مهم ترین تقویت کننده های اعتباری و پشتیبان و نیروبخش فعالیت های اقتصادی و تجاری جهان است.

بیش از هفتاد سال از تصویب اولین قانون بیمه در ایران می گذرد. متأسفانه تألیفات و تحقیقات علمی که گویای همه مسائل بیمه باشد، بسیار اندک است؛ مخصوصاً در رشته حسابداری شرکت های بیمه - که یکی از موضوعات اساسی بیمه است - غیر از چند کتاب ترجمه شده، کتاب مستقلی که عنوان «حسابداری شرکت های بیمه در ایران» را داشته باشد و با موضوعات و مصوبات وزارت علوم و قوانین مربوط به ایران نیز هماهنگ باشد، برای دانشجویان رشته بیمه

تألیف نشده است. لذا توصیه یکی از مسئولان محترم متخصص در امور بیمه و تشویق همکاران محترم اعضای هیئت علمی، اینجانب را بر آن داشت که با استفاده از تجارب چندین ساله در امر حسابداری و تدریس این رشته در دانشگاه، و با استفاده از منابع موجود - که فهرست آنها در پایان کتاب آمده است - به تألیف این کتاب اقدام نمایم. لازم به یادآوری است که در تهیه این کتاب پس از انجام هماهنگی‌های لازم با متخصصان این رشته، مطالبی از حسابداری بازرگانی با حسابداری شرکت‌های بیمه تطبیق داده شده است. همچنین سعی بر این بوده که مطالب استخراج شده از منابع خارجی مطابق با آیین‌نامه‌های شورای عالی بیمه، قانون تجارت، و قانون مالیات باشد. و اینک این کتاب با عنوان حسابداری شرکت‌های بیمه به دانشجویان و تمامی کسانی که با حسابداری شرکت‌های بیمه سروکار دارند تقدیم می‌شود؛ به امید آنکه مورد استفاده ایشان قرار گیرد.

مسلم است هر تألیف علمی مبرا از خطا و اشتباه نیست؛ بنابراین یادآوری لغزش و اشتباه نویسنده از سوی اساتید گرانمایه موجب بهتر و علمی‌تر شدن کتاب در چاپ‌های بعدی خواهد شد.

در پایان وظیفه خود می‌دانم که از مقام محترم ریاست دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب و معاونت محترم پژوهشی، و مسئولان و کارکنان محترم انتشارات واحد تهران جنوب که در تهیه و تألیف و به سامان رسانیدن این کتاب متحمل زحمت شده‌اند، سپاسگزاری کنم. توفیق همکاران ارجمند را در راستای خدمت به جامعه دانشگاهی میهن اسلامی از درگاه حضرت احدیت خواستارم.

محمدعلی فتوره‌بنایی

عضو هیئت علمی دانشگاه